

Hogyan lehet a személyi jövedelemadó 1 százalékáról rendelkezni 2016-ban?

A személyi jövedelemadóról szóló törvény¹ lehetőséget teremt arra, hogy a magánszemélyek a jövedelemadójuk meghatározott részéről a külön törvény² szabályai szerint rendelkezzenek, így adójuk egy része az általuk megjelölt civil és/vagy egyházi kedvezményezettekhez, költségvetési előirányzatokhoz kerüljön. Fontos azonban kiemelni, hogy amennyiben valaki nem rendelkezik az 1 százalékáról, adójának ez a része nem vész el, hanem a költségvetésben marad, azaz ezt az összeget az állam a költségvetési törvényben leírtak szerint költi el. A rendelkezés nem kötelező, de aki élni kíván ezzel a lehetőséggel, annak rendelkező nyilatkozatot, nyilatkozatokat kell adnia.

Ki rendelkezhet 2016-ban?

Bárki, aki személyi jövedelemadó-bevallást³, adónyilatkozatot⁴ vagy egyszerűsített bevallást⁵ ad, illetve adókötelezettségét bevallási nyilatkozat⁶ vagy munkáltatói adómegállapítás⁷ útján teljesíti, jogosult az adójának meghatározott részéről rendelkezni. Azaz a magánszemélyeken túl az egyéni vállalkozók⁸ és az östermelők⁹ is jogosultak rendelkezni, ha az említett tevékenységből vagy más jogcímen szereznek az összevont adóalapba tartozó jövedelmet. A rendelkezési jogosultságot nem érinti az, ha a magánszemély bevallásban fizetendő adója 0 forint (például az egyes adókedvezmények miatt). Egyházak¹⁰ részére még ebben az esetben is érdemes rendelkezni, mivel az egyházak – az 1 százalékon túli – kiegészítő támogatása a rendelkező magánszemélyek száma (és nem a felajánlott összeg nagysága) alapján történik, így a 0 forintról történő rendelkezés is növeli az adott egyház részére juttatott állami támogatás összegét. Egyebekben az adóhatóság az utalást csak akkor teljesíti, ha a kedvezményezett részére utalandó összeg legalább 100 forint.

Mekkora összegről lehet rendelkezni?

Az 1 százalék alapja az összevont adóalap kedvezményekkel, továbbá az önkéntes kölcsönös pénztári nyilatkozat, a nyugdíj-előtakarékossági és a nyugdíjbiztosítási nyilatkozat szerinti átutalásokkal csökkentett része akkor, ha ezt az összeget a magánszemély határidőre megfizette.

Az összevont adóalapba tartozik az adóévben adókötelezettség alá eső valamennyi önálló, nem önálló tevékenységből származó, valamint egyéb bevételből megállapított jövedelem, továbbá átalányadózás esetén az egyéni vállalkozói, a mezőgazdasági kistermelői bevételből az átalányban megállapított jövedelem.

Ugyanakkor a különadózó jövedelmek, mint például az ingatlanértékesítésből, árfolyamnyereségből származó jövedelem, a kamatjövedelem, az egyéni vállalkozó

¹ Az 1995. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: Szja tv.) 45. §.

² A személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról szóló 1996. évi CXXVI. törvény. (továbbiakban: Szftv.)

³ A 1553 számú bevallás.

⁴ 1553ADO

⁵ A 1553-E számú bevallás, melyet a 1453-NY nyilatkozatban 2016. február 15-ig lehet az adóhatóságtól kérni.

⁶ Munkáltatóval nem rendelkező magánszemély a 15NY31 jelzésű nyomtatványon jelzi a bevallási nyilatkozat választását és ehhez csatolhatja rendelkező nyilatkozatát, munkáltatóval rendelkező magánszemély pedig a 15M30 számú nyomtatványon jelzi választását és a munkáltatónak adhatja a rendelkező nyilatkozatot

⁷ A 15M29. számú munkáltatói adómegállapítást kéri a munkáltatójától

⁸ Az Szja tv. 3. § 17. pontja.

⁹ Az Szja tv. 3. § 18. pontja.

¹⁰ A lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak és vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény 1. számú melléklet

vállalkozói személyi jövedelemadója (a vállalkozói kivét kivételével) stb., nem tartozik az összevont adóalapba, így ezen jövedelmek meghatározott részéről nem is lehet rendelkezni.

Az 1 százalék alapját csak a ténylegesen határidőben megfizetett adó képezi. Mivel az összevont adóalapba tartozó jövedelmekből a kifizetők, munkáltatók jellemzően levonják az adóelőleget, így a magánszemélyek többségének az év végén nem keletkezik adófizetési kötelezettsége. Abban az esetben, ha az évközben a magánszemélytől levont adóelőleg eléri vagy meghaladja a ténylegesen fizetendő adó összegét, az adót a magánszemély határidőre megfizette.

Amennyiben azonban a levont adóelőleg összege nem éri el a fizetendő adó összegét, az adó akkor tekinthető határidőben megfizetettnek, ha a pótlólagosan fizetendő adót

- a magánszemély május 20-ig, illetve

- az egyéni vállalkozó és az általános forgalmi adó fizetésére kötelezett magánszemély február 25-ig megfizeti.

Megfizetettnek kell tekinteni az adót akkor is – feltéve hogy a magánszemély az egyszerűsített bevallást választotta, és az adóhatóság által közölt adatok javítására volt szükség –, ha azt a magánszemély május 20-a után, de az adóhatóság a javított adatok alapján megállapított adóról szóló értesítésének kézhezvételétől számított 30 napon belül megfizeti.¹¹

Végezetül szintén megfizetettnek tekintendő az adó abban az esetben, ha a magánszemély legfeljebb 12 havi részletfizetést vagy fizetési halasztást kapott akkor, ha az engedélyező határozatban foglaltaknak eleget tesz. Ide értendő az az eset is, ha a vállalkozási tevékenységet nem folytató, általános forgalmi adó fizetésére nem kötelezett magánszemély a személyi jövedelemadó bevallásában tett nyilatkozata alapján legfeljebb 6 hónapon keresztül a 200 000 Ft-ot meg nem haladó személyi jövedelemadó fizetési kötelezettségét havonként egyenlő részletekben fizeti meg.¹²

Az adózó nem csak befizetéssel, átutalással, hanem az adóhatóságnál más adónemen nyilvántartott túlfizetésének (például: áfa, eva stb.) átvezetése útján is megfizetheti a személyi jövedelemadó tartozását.

Mely szervezeteket lehet kedvezményezettként megjelölni?

Kedvezményezettet két csoportból lehet választani, de mindegyikből csak egyet-egyed, azaz sem az egyik, sem a másik 1 százalék nem osztható meg, de nem is vonható össze. Ha valamelyik csoportból nem választ az adózó kedvezményezettet, akkor csak egy rendelkező nyilatkozatot adjon be, mert az egyik 1 százalék nem irányítható át a másik csoportban lévő kedvezményezettek javára. Az azonos körből választott két kedvezményezett javára tett rendelkező nyilatkozat mindegyike érvénytelen.

¹¹Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art). 28/A. § (5) bekezdése.

¹²Art. 133/A. § (1) bekezdése.

A kedvezményezettek egyik csoportjába a **civil kedvezményezettek** tartoznak. Ide tartoznak a közhasznú tevékenységet¹³ ténylegesen folytató **egyesületek**¹⁴, **alapítványok**¹⁵, és **közalapítványok**¹⁶, amelyeket a magánszemély rendelkező nyilatkozata évének első napja előtt legalább két évvel (2012.) a bíróság nyilvántartásba vett.

Ugyancsak ebben a körben lehet rendelkező nyilatkozatot adni a törvényben felsorolt következő kedvezményezetteknek:

- Magyar Tudományos Akadémia;
- az országos közgyűjtemények¹⁷;
- Magyar Állami Operaház;
- Magyar Országos Levéltár;
- Országos Széchényi Könyvtár;
- Magyar Nemzeti Filmarchívum;
- Neumann János Multimédia Központ és Digitális Könyvtár;
- az országos szakmúzeumok;
- azok a könyvtári, levéltári, múzeumi, egyéb kulturális, illetve alkotó- és előadóművészeti tevékenységet folytató szervezetek, amelyek valamely önkormányzattól, vagy a központi költségvetéstől egyedi támogatásban részesültek;
- a felsőoktatási intézmények;
- Nemzeti Együttműködési Alap
- Magyar Művészeti Akadémia.

A rendelkezéshez a magánszemélynek a fenti szervezetek adószámára van szüksége. Az adóhatóság minden év január 1-jén a honlapján teszi közzé az adott rendelkező évben felajánlásra jogosult kedvezményezettek adószámát, nevét, székhelyét. A közzétett listát az adóhatóság folyamatosan frissíti.

A 2015-ben érvényesen regisztrált civil szervezetek listája megtalálható a NAV honlapján az alábbi linken:

http://80.249.172.60/php/cgi-bin/egyszaz_2015/egy_reg_kedv_lekerdez.php

A kedvezményezettek másik csoportjába az **egyházi kedvezményezettek** tartoznak. Ebbe a csoportba tartoznak Ehtv.¹⁸ szerinti bevett egyházak feltéve, hogy az adóhatóságtól technikai számot kaptak, továbbá az Országgyűlés által meghatározott **kiemelt előirányzat**¹⁹.

A rendelkező nyilatkozaton a magánszemélynek az egyházi kedvezményezett technikai számát kell feltüntetnie. A 2016-ban egyházi kedvezményezettként megjelölhető technikai számok a www.nav.gov.hu internetes oldalon is megtalálhatóak. A nyilatkozaton

¹³ Az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény (Civil tv.) 2. § 20. pontja szerint közhasznú tevékenység minden olyan tevékenység, amely a létesítő okiratban megjelölt közfeladat teljesítését közvetlenül vagy közvetve szolgálja, ezzel hozzájárulva a társadalom és az egyén közös szükségleteinek kielégítéséhez.

¹⁴ A Civil tv. szabályai szerint létrejött szervezet, kivéve a párt, és a munkaadói, munkavállalói érdekképviseleti szerv.

¹⁵ A Polgári Törvénykönyv rendelkezéseinek megfelelően létrehozott szervezet.

¹⁶ Az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2006. évi LXXV. törvény 1. § (2)-(6) bekezdése szerint működő szervezet.

¹⁷ A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény 3. számú mellékletében felsorolt szervezetek.

¹⁸ a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény (Ehtv.)

¹⁹ A Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről szóló 2015. évi C. törvény 43. §-a alapján az előirányzat: **a Nemzeti Tehetség Program (technikai száma: 1823.)**

feltüntethető a kedvezményezett egyház elnevezése is.
http://nav.gov.hu/nav/szja1_1/technikai_szamok

Hogyan lehet az 1 százalékról rendelkezni?

A rendelkező nyilatkozat a bevallási nyomtatvány részét képezi, így az a magánszemély, aki adóbevallást, adónyilatkozatot vagy egyszerűsített bevallást kérő nyilatkozatot ad, vagy a bevallási nyilatkozatát az adóhatósághoz küldi meg, a nyomtatvány megfelelő lapjának (a 1553 számú bevallás EGYSSZA lapja, az egyszerűsített bevallási lehetőség választására vonatkozó nyomtatványhoz (1553NY) kapcsolt EGYSSZA lap, 1553 Adónyilatkozathoz kapcsolt EGYSSZA lap, 15NY31 jelzésű bevallási nyilatkozathozhoz kapcsolt EGYSSZA lap) kitöltésével rendelkezhet. A nyomtatványnak ezen lapján mindkét kedvezményezett kör részére lehet rendelkezni. Amennyiben valaki csak egy kedvezményezettet kíván megjelölni, a másik rubrikát ne töltsse ki, illetve azt ki is húzhatja.

A rendelkező magánszemély a rendelkező nyilatkozaton jelezheti azon döntését, hogy nevét és postai, illetve elektronikus levelezési címét az általa kedvezményezettként feltüntetett civil szervezettel közöljék.

Aki adatai közzétételére felhatalmazást ad, annak számolnia kell azzal, hogy őt a kedvezményezettként megjelölt szervezet megkeresi, részére tájékoztatást nyújt és adatait a rendelkezéstől számított öt évig kezeli.

Az adatok feltüntetése az EGYSSZA lapon önkéntes, mindenki szabadon eldöntheti szeretné-e, hogy azok is eljussanak a választott civil szervezethez.

A www.nav.gov.hu internetes oldalon található nyomtatványkitöltő program²⁰ használata esetén szintén van lehetősége van a magánszemélynek arra, hogy a nyomtatvány részeként rendelkezzen, azaz a program felhasználásával töltsse ki a 1553 számú bevallás EGYSSZA lapján található rendelkező nyilatkozatot, valamint a 1553NY és a 1553 Adónyilatkozat és a 15NY31 nyomtatványokhoz kapcsolódóan magát az EGYSSZA lapot. Amennyiben a nyomtatványkitöltő programmal előállított bevallását kinyomtatva kívánja eljuttatni az adóhatósághoz, akkor azt helyezze el a bevallást vagy egyszerűsített bevallást tartalmazó borítékban.

Kérjük, hogy amennyiben a nyomtatvány részeként rendelkezik, és bevallását papíron adja be, a saját azonosító adatairól a kedvezményezettekre vonatkozó adatokat ne válassza le!

Abban az esetben, ha a bevallását elektronikusan²¹ küldi be, a rendelkező nyilatkozatot is eljuttathatja az adóhatósághoz elektronikus úton, az Ügyfélkapun keresztül. Lehetősége van arra, hogy a bevallása (adónyilatkozata, bevallási nyilatkozata, egyszerűsített bevallási lehetőség választására vonatkozó nyilatkozata) részét képező rendelkező nyilatkozatot az elektronikusan elkészített nyomtatvánnyal együtt juttassa el az adóhatósághoz. Amennyiben azonban nem így tesz, akkor **május 20-ig** lehetősége van arra, hogy az elektronikus rendelkező nyilatkozatát a bevallástól elkülönülten küldje meg. Ez esetben nem a bevallás részét képező EGYSSZA lapon, hanem a külön programban található „15EGYSSZA” megnevezésű nyilatkozat kitöltésével és elektronikus továbbításával rendelkezhet. Abban az esetben, ha az elektronikus bevallását nem saját maga, hanem meghatalmazottja (például könyvelője) készíti, az adóhatósághoz azt is be kell jelentenie, hogy a rendelkező nyilatkozat elektronikus továbbítására meghatalmazottja jogosult.

²⁰ Az „AbeVJava” nevű keretprogram és az egyes nyomtatványokat tartalmazó további programok.

²¹ A www.magyarorszag.hu internetes honlapon keresztül.

Azon magánszemélyek esetében, akik bevallásadási kötelezettségüknek munkáltatói adómegállapítás útján tesznek eleget, vagy a bevallási nyilatkozat választását munkáltatójuk felé jelezték a rendelkező nyilatkozatot tartalmazó borítékot a munkáltatónak legkésőbb május 10-éig adhatják át. A május 10-e után átadott borítékokat a munkáltató nem köteles átvenni. A magánszemélynek a borítékot annak ragasztott felületére átnyúlóan, saját kezűleg alá kell írnia, mivel ez biztosítja azt, hogy a munkáltató a boríték tartalmát ne ismerhesse meg. A munkáltatók a náluk leadott lezárt borítékokat kísérőjegyzékbe veszik, amely tartalmazza a rendelkező nyilatkozatot tevő személyek nevét, adóazonosító jelét és a boríték átadását igazolandó, az átadó aláírását. A munkáltató a lezárt borítékokat sértetlenül, legkésőbb május 20-ig adja át az adóhatóságnak.

A rendelkező nyilatkozat a bevallástól függetlenül is eljuttatható az adóhatósághoz. Amennyiben tehát az előzőekben leírtak szerint nem rendelkezett (sem a bevallás részeként, sem a munkáltató útján) lehetősége van arra, hogy a rendelkező nyilatkozatokat egy lezárt, adóazonosító jelével ellátott borítékban, postán vagy személyesen juttassa el az adóhatósághoz. Erre május 20-ig van lehetőség, függetlenül attól, hogy az adóbevallását esetlegesen február 25-éig be kell adnia. **A határidő jogvesztő**, így a késedelmes benyújtás esetén a nyilatkozat érvénytelen lesz.

Az adóhatóság külön kezeli a rendelkező magánszemély és a kedvezményezett adatait az eljuttatás módszerétől függetlenül, azaz még abban az esetben is, ha a magánszemély a bevallás részeként rendelkezik. A rendelkező nyilatkozat adótitoknak²² minősül, különleges védelmet élvez, abba illetéktelen személy nem tekinthet be. Egyedüli kivételt az a már említett eset jelent, ha a magánszemély rendelkező nyilatkozatán kifejezetten abból a célból adja meg adatait, hogy azokat a nyilatkozaton megjelölt kedvezményezettel közöljék.

Így a rendelkezés következtében a magánszemélyt hátrány nem érheti, semmilyen utólagos zaklatással nem kell számolnia. A kedvezményezett civil szervezet az adatok megadása esetén is csak kapcsolatfelvételre és tájékoztatásra használhatja a magánszemély elérhetőségét.

Egyebekben, - ha nem kíván élni az adatközlés lehetőségével - a magánszemély és a kedvezményezett adatainak hatékony elkülönítése érdekében kérjük, hogy amennyiben a rendelkező nyilatkozatot a munkáltató útján, illetve külön borítékban küldi meg az adóhatósághoz, a rendelkező nyilatkozatról a magánszemély azonosító adatait (név, adóazonosító jel) szíveskedjen leválasztani, és kizárólag a nyilatkozat rendelkező részét tegye a borítékba.

Mikor érvényes a nyilatkozat?

Az adóhatóság – a következő bekezdésben leírtak fenntartásával – Önnel csak akkor veszi fel a kapcsolatot, ha a rendelkező nyilatkozata bármely okból érvénytelen. Amennyiben tehát Ön rendelkező nyilatkozatot adott, és az adóhatóságtól nem kapott határozatot arról, hogy a rendelkező nyilatkozata érvénytelen lenne, továbbá ha a kedvezményezett szerepel a www.nav.gov.hu honlapon közzétett tájékoztatóban, akkor a rendelkező nyilatkozatát az adóhatóság teljesítette.

Amennyiben Ön a kedvezményezett részére történő összeg átutalásának időpontjában rendelkezik a központi elektronikus szolgáltató rendszer használatához szükséges Ügyfélkapuval, a rendelkezés teljesítéséről az adóhatóság Önt ugyanilyen módon elektronikus üzenet formájában értesíti. Erről elektronikus levélben is értesítést kap.

²² Art. 53-55. §.

A rendelkező nyilatkozat mind a magánszemély, mind a kedvezményezett oldaláról érvénytelenné válhat. Érvénytelen a rendelkezés, ha

- a nyilatkozat a kedvezményezett adószámát nem tartalmazza, illetve az nem pontos, nem olvasható, vagy;
- a nyilatkozat a kedvezményezett technikai számát nem tartalmazza, illetve az nem pontos, nem olvasható és a technikai szám hiányában a nyilatkozaton feltüntetett elnevezés alapján az egyházi kedvezményezett nem azonosítható, vagy;
- két beküldött rendelkező nyilatkozat esetén mindkét nyilatkozat ugyanazon kedvezményezetti körbe tartozó két szervezetet jelöl (például: két alapítvány), vagy;
- a rendelkező nyilatkozatot tartalmazó borítékon nem szerepel a magánszemély adóazonosító jele, illetve az nincs lezárva, vagy;
- a rendelkező magánszemély a munkáltatónak átadott lezárt borítékot annak ragasztási felületére átnyúlóan nem írta alá, vagy;
- a magánszemély az adóját határidőig nem fizette meg, illetőleg
- az esedékesség előtt benyújtott kérelem alapján legfeljebb 12 havi részletfizetést vagy halasztást engedélyezett az adóhatóság, az engedélyező határozat feltételeit a magánszemély nem teljesítette.

Ugyancsak érvénytelen a rendelkezés, ha

- a magánszemély olyan szervezetet, személyt jelölt meg kedvezményezettként, amely a törvény alapján nem lehet kedvezményezett (például párt, vagy olyan alapítvány, amely nem végez közhasznú tevékenységet) vagy;
- a magánszemély által megjelölt szervezet nem igazolta regisztrációs eljárásban azt, hogy megfelel a törvény feltételeinek, vagy
- a magánszemély által választott szervezet nem tett eleget a törvényben meghatározott kötelezettségének és nem tette közzé azt, hogy a korábbi év(ek)ben számára felajánlott összeget hogyan használta fel. E mulasztás miatt ugyanis a törvény szerint az adóhatóságnak ki kell zárnia a mulasztó szervezetet a mulasztást megállapító határozat jogerőre emelkedését követő rendelkező évben a felajánlásokból történő részesedésből, azaz a kizárás évében a szervezet nem kaphatja meg a részére felajánlott 1 százalékos összeget.

A rendelkező nyilatkozat érvénytelenségét megállapító határozattal szemben a magánszemély illetékköteles fellebbezéssel élhet.

Mint a fentiekben szerepel, abban az esetben, ha Ön ugyanazon kedvezményezetti körbe tartozó több kedvezményezett javára is rendelkeztetett (például: két nyilatkozatában két alapítványt jelölt meg), akkor mindkét rendelkezése érvénytelen. Ugyanakkor, ha a többszörös rendelkezés oly módon történik, hogy Ön a bevallás vagy az egyszerűsített bevallást kérő nyilatkozat részeként és attól elkülönülten, postán vagy személyesen is rendelkezik, akkor csak a bevallástól elkülönülten érkező rendelkező nyilatkozat minősül érvénytelennek.

Az 1 százalék összegének változása

Bizonyos feltételek fennállása esetén az 1 százalék összege a bevallás benyújtása, illetve akár az 1 százalék kiutalása után is változhat. Abban az esetben, ha a magánszemély összevont adóalapjának adója nő, – akár az adóhatóság által lefolytatott ellenőrzés alapján, akár a magánszemély által benyújtott önellenőrzés következtében –akkor természetesen az 1 százalék összege is arányosan emelkedik. Ezt a pótlólagos összeget az adóhatóság akkor

utalja át a kedvezményezettnek, ha a magánszemély eredetileg is érvényesen rendelkezett, és az 1 százalék alapjának növekedése legkésőbb a rendelkezés évét követő év július 31. napjáig megtörténik. További feltétele a pótlólagos utalásnak az, hogy a magánszemély ezt az adótöbbletet fizesse meg, illetve az, hogy az 1 százalék összege legalább 5000 forinttal növekedjen.

Ugyanakkor, ha az 1 százalék alapja csökken, azaz például a magánszemély önellenőrzés keretében csökkenti az adókötelezettségét, a rendelkezéssel érintett összeg nagysága szintén csökkenhet. Ha az 1 százalék alapja csökken, az gyakorlatilag azt eredményezi, hogy a magánszemély olyan adó meghatározott részét ajánlotta fel, amelyet nem fizetett meg. Ezért, ha az 1 százalék összege a módosítás miatt legalább 5000 forinttal (azaz az összevont adóalap utáni adó legalább 500 ezer forinttal) csökken, akkor a ténylegesen a kedvezményezettnek kiutalt összeg és a módosított adatok szerint megállapított 1 százalékos összeg különbözetét a magánszemélynek kell az adóhatóság határozata alapján megfizetnie.

Nemzeti Adó-és Vámhivatal